
OPMERKINGEN OVER Aequipecten opercularis EN Chlamys varia LANGS DE BELGISCHE KUST.

F. KERCKHOF

Naar aanleiding van het artikel van mevr. M.-Th. Vanhaelen (De Strandvlo jg. 12 nr. 1, p. 5-7) volgende opmerkingen.

Eerst wat betreft *Aequipecten opercularis*. Reeds vroeger werden toch al, zij het eerder geïsoleerd, vondsten gemeld van verse exemplaren op de Westkust. Van zo'n kleine tien jaar geleden kon ik volgende waarnemingen achterhalen:

24-XII-1983: 1 leeg doubletje, De Panne (R. Billiau)

14-III-1984: 1 doublet + vleesresten, De Panne (E. Dumoulin).

De eerste vondst verscheen trouwens in De Strandvlo jg. 4(1) van 1984 in een verslag van het NHA over 1983. Dit verslag werd toen samengesteld door E. Eneman; hij voegde eraan toe: "Dit jaar werden door de kustvisserij meerdere levende exemplaren waargenomen, vooral in de Westdiep en Smallbank". Het NHA leverde terug verdere gegevens over deze laatste vondsten op:

1-XI-1983 : 1 ex. levend 21 mm - Westdiep/Smallbank - 0.552

2-XI-1983 : 1 ex. levend 21 mm - Ravelingen/De Geule - 0.599

5-XI-1983 : 1 ex. levend ±30 mm - Westdiep/Smallbank - 0.552

13-XI-1983: 1 ex. levend 5 mm - Westdiep - 0.552

6-XII-1983: ±48 stuks ±30 mm - Westdiep - 0.599

8-XII-1983: ±50 stuks ±30 mm - Smallbank - 0.100

11-I-1984 : 1 ex. levend ±40 mm - kustvisserij - 0.77

18-II-1984: 2 ex. levend ±40 mm - kustvisserij - 0.77

In de loop der volgende jaren kreeg E. Eneman nog regelmatig exemplaren binnen van de kustvisserij. Hij noteerde niet systematisch alle waarnemingen, maar toch de volgende:

20-X-1988 : 1 ex. ? mm - 0.455

17-XI-1991: 6 ex. ±20 mm - 0.172 (tussen ±10 kg garnalen)

6-IV-1992 : 1 ex. ±20 mm - 0.62 (tussen garnalen)

Ze zijn allemaal gevangen binnen de 12-mijlszone. We kunnen dus wel zeker stellen dat *A. opercularis* in ons kustgebied leeft.

Het is merkwaardig dat overwegend slechts kleinere exemplaren (volgens E. Eneman max. 40 mm) werden gevonden; vooralsnog geen volgroeide dieren. Waarschijnlijk leeft de soort iets verder uit de kust, vandaar het eerder zeldzaam aanspoelen.

Iets anders is het voorkomen van *A. opercularis* op drijvende voorwerpen. Jonge *A. opercularis* hechten zich d.m.v. hun byssus vast vooraleer ze een vrijlevend stadium beginnen. Inderdaad, als ik ze aantrof op drijvend materiaal waren ze nooit groter dan 5 mm. Ook daarvan zitten waarnemingen in het NHA.

Het valt niet moeilijk om in te denken dat dit een vorm van verspreiding is, om zo nieuwe gebieden te koloniseren. En dan kan ik me voorstellen dat jonge exemplaren voor onze kust van hun substraat loskomen en daar dan hun vrijlevend bodemstadium aanvangen. Misschien zijn de omstandigheden vóór onze kust toch niet goed genoeg om hier echt grote populaties op te bouwen en vandaar ook de eerder kleine exemplaren alhier gevangen. Maar opgepast, dit alles is slechts speculatie, misschien zijn er wel grotere populaties met grotere exemplaren en weten wij dat nog niet. Of zou de soort toch vooruitgaan? De toekomst zal het leren.

Op het strand te Oostende Halve Maan zijn wel regelmatig redelijk verse en volwassen kleppen te vinden. Die zijn daar echter afkomstig van de visserij. Merkwaardig is wel dat het steeds bolle kleppen (=linker) zijn die aanspoelen. Slechts eenmaal vond ik een platte klep. Overigens, dit geldt ook voor de St. Jacobsschelp *Pecten maximus*: ook daarvan vond ik in de buurt van de Oostendse haven overwegend de bolle (=rechter!) kleppen.

Wat betreft vondsten van *Chlamys varia* is het zo dat het meestal fossiele kleppen zijn uit het Eem. Die zien er soms zwart uit (b.v. rond Oostende) of kunnen een meer oranje uitzicht hebben (Westkust). Maar soms zien ze er op het eerste gezicht recent uit, met vaak nog het kleurpatroon erop zichtbaar. Toch gaat het hier om zeer oude, fossiele kleppen. Men kan dan inderdaad door hun verdacht recent uiterlijk misleid worden. Van deze soort blijkt de verhouding R/L kleppen min of meer gelijk te zijn, tenminste voor zover ik kan uitmaken.

Overigens blijkt *A. opercularis* niet als eemfossiel op onze stranden aan te spoelen, tenminste er zijn geen vondsten gekend. Ook in eemafzettingen uit de Zeebrugse achterhaven is ze in tegenstelling tot *C. varia* zeer zeldzaam (meded. E. Dumoulin).

Literatuur.

- ENEMAN, E., 1984. Uit het natuurhistorisch archief.- De Strandvlo, 4(1): 4-17.
VANHAELEN, M.-Th., 1992. De Wijde Mantel Aequipecten opercularis (LINNAEUS, 1758) vers op het strand aan de Belgische westkust.- De Strandvlo, 12(1): 5-7.

Muscarstraat, 14
8400 Oostende